

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΕΝ ΕΦΕΣΩ

Παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καύστρου ἐπὶ μικρὰς πεδιάδος, λειμῶνος τῆς Ἀσίας ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καλούμενης (Ἰλ. Β. 461), ἐν τῷ μέσῳ σειρᾶς χθαμαλῶν λόφων, ἔκειτο ἡ μεγάλη πόλις τῆς Ἐφέσου, μητρόπολις ἐν ἀρχῇ τῆς Ἰωνίας, εἴτα δέ, ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους, τῆς ἀνθυπατικῆς Ἀσίας. Ἡ Ἐφεσος ὑπῆρξε τὸ κέντρον σπουδαιοτάτης πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Ἐνταῦθα ὁ Ὀμηρος ἐποίησεν, ὁ Ἀνακρέων ἔκρουσε τὴν λύραν αὐτοῦ, ὁ Μίμνερμος ἔγραψε τὰ ἐλεγεία αὐτοῦ, ὁ Θαλῆς, ὁ Ἀναξίμενης καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος ἐπεζήτησαν τὴν λύσιν τῶν αἰώνιων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἐνταῦθα εἶδον τὸ φῶς ὁ Ἡράκλειτος καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Ἑρμόδωρος, οἱ ἐπιφανεῖς καλλιτέχναι Παρράσιος καὶ Ἀπελλῆς. Ἀλλ' ἡ ἀρχαία αὕτη δόξα παρῆλθε, καὶ ἡ Ἐφεσος ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους εἶχε καταντήσῃ πόλις, ἐν ἣ κατὰ τρόπον παράδοξον ἡνοῦντο τὸ ἐμπόριον, ἡ δεισιδαιμονία καὶ ἡ διαφθορά. Ἐν Ἐφέσῳ ὑπῆρχε μέγα θέατρον, οὔτινος λείψανα περιεσώθησαν, καὶ ὅπερ περιελάμβανε χιλιάδας ὅλας ἀνθρώπων. Ἐν Ἐφέσῳ ὑπῆρχεν ἐπίσης ὁ περίβλεπτος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, ὅστις κατελέγετο εἰς τὰ ἐπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου (Ἡροδ. Α. 26,2). Ἀνέκαθεν ὁ ναὸς οὗτος ἀπήλαυε τοῦ προνομίου τοῦ αὐλοῦ, ὅπερ οἱ Πέρσαι, ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἀνεγνώρισαν καὶ ἐσεβάσθησαν. Πυρποληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου κατὰ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου (366 π. Χ.), ἀνωκοδομήθη ἔτι μεγαλοπρεπέστερος καὶ πολυτελέστερος. Ἡ λατρεία τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος τῶν Ἐφεσίων (Πρ. Ἀποστ. ιθ'. 28), πλήρης οὕσα ἀπρεπῶν καὶ ἀσέμνων τελετῶν, ἐτελεῖτο ὑπὸ ἱερέων εὐνούχων μεγίστην κεκτημένων δύναμιν, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ ἐπωνομάζοντο βασιλεῖς. Ἡ εἰκὼν αὐτῆς ἐνομιζέτο πεσοῦσα ἐξ οὐρανοῦ, διοπετής. Ἡ θρησκομανία παρήγαγεν ἐνταῦθα ἐμπόριον πλούσιον, τὸ τῶν χρυσοχόων ἢ ἀργυροκόπων, ὡς ὀνομάζονται ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων (ιβ'. 24), οἵτινες ἐποιοῦν μικροὺς ἀργυροὺς ναοὺς τῆς Ἀρτέμιδος. Οἱ προσκυνηταὶ καὶ οἱ ξένοι οἱ συρρέοντες παμπληθεῖς εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἐφέσου ἀπεκόμιζον μεθ' ἑαυτῶν τὰ φυλακτήρια ταῦτα, δι' ὧν ἐκόσμου καὶ ἐπροστάτευον τὰς ἐστίας αὐτῶν. Οἱ ἀργυροκόποι οὗτοι ἀπετέλουν σωματεῖον ἰσχυρόν, ἐν ᾧ τὸ συμφέρον τῆς τέχνης ἐπηύξανε τὸν φανατισμόν. Ἡ Ἐφεσος ἐκαυχάτο ἐπὶ τῷ θρησκευτικῷ αὐτῆς προνομίῳ. Ἡ Ἀρτεμις ἦτο ἡ θεὰ τῆς Ἐφέσου, καὶ ἡ Ἐφεσος ἦτο ἡ πόλις τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐντεῦθεν ἀπεδόθη αὐτῇ ὁ τίτλος τοῦ νεωκόρου τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν νομισμάτων. Πρέπει νὰ ἐντείνῃ τις πάρα πολὺ τὴν φαντασίαν, ἵνα ἀναπαραστήσῃ τοιαύτην πόλιν, καθολικὸν ἐντευκτήριον παντὸς ὅτι ὁ ἐθνικὸς κόσμος εἶχε μᾶλλον ἀνεπτυγμένον, μᾶλλον δεισιδαῖμον καὶ μᾶλλον διεφθαρμένον. Ἐβρίθεν ἡ Ἐφεσος μάγων, ἐξορκιστῶν, γοήτων,

προφητῶν πάσης θρησκείας καὶ φιλοσοφίας. Ὑπῆρχε δ' ἐν αὐτῇ καὶ ἰδιαίτερον εἶδος ἐξορκιστῶν, ὧν αἱ μαγικαὶ συνταγαὶ καὶ αἱ διατυπώσεις ἦσαν διάσημα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τητι ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐφέσεια γράμματα. Βιβλία περὶ ἐξορκισμῶν ὑπῆρχον ἐνταῦθα παμπληθῆ καὶ πλεῖστοι κατέτριβον τὸν χρόνον αὐτῶν περὶ τοιαύτας μωρὰς ἐνασχολήσεις. Συλλογὴν δὲ τοιούτων βιβλίων κατέκαυσαν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Παύλου ἐξορκισταὶ τινες, μεταμεληθέντες καὶ πιστεύσαντες εἰς τὸ Εὐαγγέλιον (Πράξ. ιθ'. 13—19). Καὶ ἐν Ἐφέσῳ, ὡς ἐν πάσαις ταῖς μεγάλας ἐμπορικαῖς πόλεσι τῶν τότε χρόνων, ὑπῆρχε πολυάριθμος ἰουδαϊκὴ κοινότης.

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην τῆς Ἐφέσου ἦλθε νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ μέγας τοῦ χριστιανισμοῦ κῆρυξ καὶ ἀποστολος, ὁ Παῦλος, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Νέρωνος, ἐπιστρέφων ἐκ Κορίνθου. Διατρίψας δ' ἐνταῦθα ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας ἔθηκε τὰς πρώτας βάσεις τῆς χριστιανικῆς ἐξ Ἰουδαίων κοινότητος, ἥτις ἠϋξήθη πολὺ κατὰ τὰ δύο ἢ τρία ἔτη, καθ' ἃ ὁ Παῦλος διέτριψεν ἐν Ἐφέσῳ περὶ τὸ ὅσον ἔτος κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ ἀποστολικὴν πορείαν (Πρ. ιη'. 19). Ἐπὶ μῆνας τρεῖς ἐκήρυξεν ὁ Παῦλος τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἐπειδὴ δὲ τινες τῶν Ἰουδαίων ἤρχισαν ν' ἀπειθῶσι καὶ νὰ διαβάλλωσι τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ὁ Παῦλος ἀπέστη τῆς ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐδίδασκε καθ' ἡμέραν ἐπὶ δύο ἢ τρία ἔτη ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός, (Πράξ. ιθ'. 9), πιθανῶς ἰδιωτικῇ σχολῇ γραμματικοῦ τινος, ὀνόματι Τυράννου. Ἐδίδασκε δὲ ὁ Παῦλος οὐ μόνον δημοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ κατ' οἶκους τοὺς τε πιστεύοντας εἰς Χριστὸν καὶ τοὺς φιλίως πρὸς τὸ κήρυγμα αὐτοῦ διακειμένους (Πρ. κ' 20,31). Πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν ἀνθυπατικὴν Ἀσίαν, Ἰουδαῖοί τε καὶ Ἕλληνες, ἤκουσαν τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου (Πρ. ιθ'. 10), κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον ἰδρύθησαν ἀναμφιβόλως καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Κολοσσῶν, τῆς Ἱεραπόλεως, τῆς Λαοδικείας, τῆς Σμύρνης, τῆς Μιλήτου κ.τ.λ. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐπιτυχία τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου ἐν Ἐφέσῳ, ὥστε ἐφάνη ὅτι ἐμελλε νὰ καταστραφῇ ἐντελῶς ἡ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος, οὗ ἕνεκα στάσις ἠγέρθη κατὰ τοῦ Παύλου. Δημήτριός τις, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς τῆς Ἀρτέμιδος, βλέπων τὰ συμφέροντα αὐτοῦ παραβλαπτόμενα, συναθροίσας τοὺς συντεχνίτας αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς: «Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστί. Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης Θεᾶς

Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται» (Πράξ. ιθ'. 25—27). Ταῦτα ἀκούσαντες αἱ συντεχνίται τοῦ Δημητρίου καὶ θυμοῦ πλήρεις γενόμενοι, ἐφώνουν· «Μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων». Καὶ ἡ πόλις δὲ πᾶσα συνεταράχθη καὶ ὤρμησαν ὁμαθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον. Ὁ Παῦλος ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ, ἵνα κατασιγάσῃ τὸν λαόν· ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ δὲν ἀφῆκαν αὐτόν. Οὕτω ὁ λαὸς ἦτο ἀνάστατος κράζων ἐπὶ ὥρας ἐν τῷ θεάτρῳ· «Μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων», μέχρις οὗ ὁ γραμματεὺς διὰ λόγου συνετοῦ ἐπεισε αὐτὸν νὰ διαλυθῇ καὶ ν' ἀπέλθῃ οἴκαδε.

Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ ἐν Ἐφέσῳ θέατρον ἐγένετο αὐτῷ ἀφορμὴ κινδύνων πολλῶν καὶ δοκιμασιῶν σκληροτάτων. Τοὺς κινδύνους τούτους καὶ τὰς δοκιμασίας θέλων νὰ παραστήσῃ ὁ Παῦλος γράφει μεταφορικῶς ὅτι ἐθελήσας ἐν Ἐφέσῳ (Α. Κορ. ιε'. 32), ὅτι πολλοὶ ὑπῆρξαν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ (αὐτ. ις'. 9), ὅτι θλίψις ἐγένετο αὐτῷ ἐν Ἀσίᾳ καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐβάρηθη ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι καὶ τοῦ ζῆν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐρρύσατο αὐτόν ἐκ τηλικούτου θανάτου (Β. Κορ. α'. 8—10). Τὰς αὐτὰς ἐν Ἐφέσῳ κακώσεις περιγράφων ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος λέγει ὅτι ἐγένετο θέατρον καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις, προστιθείς· «Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι

ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς κερικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγεννήθημεν, πάντων περίφημα ἔως ἄρτι» (Α. Κορ. δ'. 11—13).

Ἡ Ἐφεσος παριστᾷ ἐν σμικρῷ τὴν εἰκόνα τοῦ Παύλου ὡς Ἀποστόλου. Οἷους ἐν χρόνῳ βραχεῖ ὑπέστη ὁ Παῦλος ἐν Ἐφέσῳ διωγμοὺς καὶ κινδύνους, τοὺς αὐτοὺς ὑφίστατο διωγμοὺς καὶ κινδύνους ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον ἐν πλείσταις πόλεσι τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὡς δ' ἐν Ἐφέσῳ, οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἡ ἐνέργεια τοῦ Παύλου ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας. Δικαίως ἄρα εἶπεν αὐτὸς ὁ Ρενάν, ὅτι ὁ Παῦλος εἰργάσθη πλέον ἢ πάντες οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι εἰς τὴν γιγαντιαίαν αὐξήσιν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὅτι δικαιούται νὰ τεθῇ ἐπὶ ὑψίστης βαθμίδος ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΜΟΣΧΑΚΗΣ

ὕμνητής τοῦ Πανεπιστημίου.

1) Ἡ Ἐφεσος, ἥς πρῶτος ἐπίσκοπος ἐγένετο κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Τιμόθεος, ἔμεινεν ἡ μητροπολιτικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀσίας. Δύο σύνδοι συνεκροτήθησαν ἐν αὐτῇ κατὰ τὸν ε'. αἰῶνα (431 καὶ 447). Ὑπέστη πολλὰ ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γότθων (260), ὑπ' ὧν καὶ κατεστράφη ὁ περίφημος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Κατεστράφη δὲ ἐντελὴς ὑπὸ τῶν Τούρκων, τῇ 1451. Νῦν εἶνε μικρὸν τι πολίχνιον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀρχαλίκ ἢ Ἀρχαλοῦκ. Σώζεται ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς Ἐφεσίους, ἥς ὅμως ὁ τίτλος ἐλλείπει ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χειρογράφων· τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἐκ τινῶν ἄλλων λόγων μετὰ βεβαιότητος εἰκάζεται, ὅτι ἡ πρὸς Ἐφεσίους κληρονομηθεῖσα ἐπιστολὴ δὲν ἐγράφη μόνον πρὸς Ἐφεσίους, ἀλλὰ πρὸς πλείστους Ἐκκλησίας· κυκλοφοροῦσα δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη διὰ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν περιήλθε καὶ εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ ὡς τῇ ἐπισημοτάτῃ πατρὶν ἐτηρέθη καὶ προσέλαβε κατὰ μικρὸν τὸν τίτλον πρὸς Ἐφεσίους.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ

Πρώτη σχεδὸν ἐφαρμογὴ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ὡς κινητικῆς δυνάμεως ὑπῆρξεν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ναυσιπλοΐᾳ, ἐγένετο δὲ αὕτη τῷ 1838 ὑπὸ τοῦ διασήμου Ρώσου Ἰακώβῃ, κατορθώσαντος νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν ἐπὶ τοῦ Νεῦα τροχοφόρον πλοίαριον, ἔχον μέγεθος μιᾶς ἀτμάκατου.

Τὸ εἰς ἐνέργειαν τιθὲν τὴν κινητήριον συσκευὴν τοῦ πλοιαρίου ἡλεκτρικὸν ρεῦμα παρείχετο κατὰ τὴν πρώτην μὲν δοκιμὴν ὑπὸ στήλης Δανιήλ, εἶτα δὲ ὑπὸ 128 μεγάλων στοιχείων τῆς τότε νεωστὶ ἐπινοηθείσης στήλης τοῦ Γρόβε· ὁ μηχανισμὸς δὲ τῆς συσκευῆς ταύτης συνίστατο εἰς ἓν σύμπλεγμα ἡλεκτρομαγνητῶν, ὧν οἱ μὲν ἦσαν εὐθεῖς, οἱ δὲ σιαγονοειδεῖς. Ἡ φορὰ τοῦ ρεύματος ἐρρυθμίζετο ὑπὸ τοῦ διακοπτήρος οὕτως, ὥστε, ὅταν οἱ εὐθεῖς εὐρίσκοντο μεταξύ δύο διαδοχικῶν πόλων τῶν σιαγονοειδῶν, νὰ ἔλκωνται ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τούτων καὶ νὰ ὠθῶνται ὑπὸ τοῦ ἐτέρου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ εὐθεῖς ἐφέροντο ἐπὶ τροχοῦ κινητοῦ περὶ ὀριζόντιον ἄξονα, στερεῶς προσκεκολλημένον ἐπ' αὐτοῦ, αἱ ἐναλλάξ ἐλκτικαὶ καὶ ὠστικαὶ αὗται κινήσεις ἐστρεφον τὸν ἄξονα τοῦτον, ἡ

περιστροφικὴ κίνησις τοῦ ὁποῦοι συνεπέφερε τὴν κίνησιν τῶν τροχῶν τοῦ πλοίου, ὄντων συγκεκολλημένων μετὰ τῶν ἄκρων αὐτοῦ.

Διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τούτου ἡ λέμβος, ἐφ' ἥς ἐπέβαινον 14 ἄνδρες, διέπλευσε τὸν ποταμὸν μὲ ταχύτητα 2 1/2 χιλιομέτρων τὴν ὥραν. Ἀλλ' οἷα δυσαναλογία μεταξύ τοῦ βάρους τῆς μηχανῆς καὶ τῆς δυνάμεως, ἣν ἀνέπτυσεν! Ὁ κινητὴρ τοῦ Ἰακώβῃ, καίπερ ἔχων σημαντικώτατον βάρος, εἶχε μόλις δύναμιν ἐνὸς ἵππου! Ὅποσον βάρος ἤθελέ τις ἀναγκασθῇ νὰ δώσῃ εἰς αὐτόν, ὅπως παράσχη δύναμιν δέκα ἕως δώδεκα ἵππων!

Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς σχεδὸν εἰκοσαετίας ἀπὸ τοῦ ὅλως ἀποθαρρυντικοῦ πειράματος τοῦ Ἰακώβῃ, Ἀγγλος τις Γ. Ε. Δέριγγ κατεσκεύασε τῷ 1856 ἐν Λονδίνῳ ἡλεκτρήλατόν τι πλοῖον κινούμενον ὑπὸ κινητήρος, ἐν ᾧ ἡ περιστροφικὴ κίνησις ἐτελεῖτο ὑπὸ μαγνητῶν κειμένων ἐντὸς πηνίων, ὥσπερ βελόνας γαλβανομέτρου, καὶ ἐφ' ὧν ἐπενήργουν διαδοχικῶς ρεύματα ἐξ ἡλεκτρικῆς τινοῦ στήλης προερχόμενα. Τὸ πλοῖον τοῦτο, τεθὲν ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ἠδυνήθη μετὰ μικρᾶς ταχύτητος, ὡς πολλοὶ